

حسابداری مالی

بر اساس استاندارد های حسابداری ایران

ویژه دانشجویان دوره کاردانی

عنوان : ترازنامه
تالیف : فاطمه رنجبر _ سمیرا کاری الماس

« ترازنامه »

شرکت ....

29/12/13xx

ترازنامه

بدهی و حقوق صاحبان سرمایه:	دارایی ها:
بدهی های جاری	دارایی های جاری
اسناد پرداختنی	وجوه نقد
حساب پرداختنی	سرمایه گذاری های کوتاه مدت
هزینه معوق (بدهی های موقع)	دریافتی های کوتاه مدت
بدهی های بلند مدت	موجودی کالا
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	پیش پرداخت هزینه
حقوق صاحبان سرمایه (مالکانه)	دارایی های غیر جاری نگهداری شده برای فروش
سرمایه پرداخت شده	دارایی های ثابت (اموان ماشین آلات و تجهیزات)
سود انباشته	دارایی های نامشهود
انباشته سایر اقلام سود و زیان جامع	سرمایه گذاری های بلند مدت
	سایر دارایی ها
	جمع دارایی ها
جمع بدهی و سرمایه	

نکته: در ترازنامه طبقه بندی اقلام دارایی و بدهی بر اساس درجه نقدینگی صورت میگیرد

هدف از خریدن یک دارایی، دوره جاری + یک دوره بعد = دارایی جاری

هدف از خریدن یک دارایی بیش از دوره جاری و آتی باشد = دارایی غیر جاری

نکته:

1- دارایی و بدهی بلند مدت به هیچ وجه مستقیماً قابل دریافت و پرداخت نمی باشد باید آن را به کوتاه مدت تبدیل کرد آنگاه اجازه داریم دریافت یا پرداخت کنیم این نکته در گزارشگری و برای تصمیم گیری مدیریت بسیار حائز اهمیت می باشد.

2- رویداد های بعد از تاریخ ترازنامه

✓ رویداد های غیر تعدیلی: رویداد هایی که در دوره بعد از تاریخ ترازنامه اتفاق افتاده است و ریشه در سال مالی گذشته ندارد.

✓ رویداد های تعدیلی: رویداد هایی که در دوره بعد از تاریخ ترازنامه اتفاق افتاده ریشه در سال های گذشته دارد و باید حساب آن ها تعدیل شود.

3- اجزای حقوق صاحبان سهام

◆ 1- سرمایه تعهد و پرداخت شده (سهام اسمی، صرف سهام)

◆ 2- سرمایه کسب شده و تحقق یافته

• سود انباشته (سود خالص، تعدیلات، سود پرداختی)

• اندوخته ها (اجباری، اختیاری)

◆ 3- سرمایه کسب شده و تحقق نیافته ← سایر سود های جامع تجاری

4- رویکرد های ترتیب ارائه اقلام ترازنامه

◆ 1. رویکرد نقدینگی ← بر اساس نقد شوندگی

◆ 2. رویکرد سود اوری ← توانایی ایجاد سود

نکات مهم استاندارد حسابداری ایران

بند 55، استاندارد شماره 1. واحد تجاری باید طبقات فرعی اقلام اصلی را که متناسب با عملیات واحد تجاری طبقه بندی شده است، در ترازنامه یا در یادداشتهای توضیحی افشا کند. در صورت لزوم، هر قلم فرعی باید برحسب ماهیت به اقلام فرعی تری طبقه بندی شود و مبالغ پرداختی به / دریافتی از واحد تجاری اصلی، سایر واحدهای تجاری گروه و سایر اشخاص وابسته باید جداگانه افشا شود.

سوالات تشریحی

- 1- در ترازنامه طبقه بندی اقلام دارایی و بدهی بر چه اساسی می باشد؟
- 2- از موارد مهم افشای وجوه نقد مانده جبرانی را توضیح دهید.
- 3- نام دیگر سایر دارایی ها چیست و چه می باشد؟
- 4- بدهی های قابل تعیین چگونه می باشند توضیح دهید.
- 5- معیار های مورد نیاز برای شناسایی ذخیره را ذکر کنید.
- 6- بدهی های احتمالی چه می باشند؟

پاسخ سوالات تشریحی

1) براساس درجه نقدینگی شکل می گیرد.

2) مبلغی از وجه نقد است که باید در دوره وام در قالب سپرده نزد بانک وام دهنده باقی بماند. این مبلغ از آن جا که استفاده از وجه نقد را محدود می کند باید افشا شود.

3) دارایی های موهوم، این طبقه شامل دارایی هایی است که منطفا در طبقه دیگری نمی تواند قرار بگیرد و شامل: پیش پرداخت های بلند مدت (نظیر اخذ پروانه، اجاره، بیمه و مالیات)، مبلغ دفتری دارایی های ثابت بلا استفاده و وجوه نقد مسدود شده باشد. به عبارت دیگر این طبقه مخصوص اقلامی است که نمی توان به سهولت آن ها را در طبقه دیگر قرار داد و به علاوه حائز اهمیت کافی برای تشکیل یک طبقه مجزا نمی باشد.

4) اسناد پرداختی، حساب پرداختی، حصة جاری تعهدات بلند مدت، سود سهام پرداختی (نقدی)، پیش پرداخت ها و برخی از بدهی های تعدی (نظیر حقوق پرداختی، بیمه پرداختی و بهره پرداختی) بدهی های قابل تعیین هستند، یعنی در تاریخ ترازنامه قطعا موجود بوده و مبلغی که نهایتا بابت آن ها پرداخت خواهد شد به شکل قطعی معلوم است یا به شکلی معقول قابل برآورد می باشد.

5) 1. واحد تجاری تعهدی فعلی (قانونی یا عرفی) در نتیجه رویدادی گذشته دارد.

2. خروج منافع اقتصادی برای تسویه تعهد محتمل است.

3. مبلغ تهد به گونه ای اتکا پذیر قابل تعهد باشد.

6) تعهدی غیر قطعی است که از رویدادهای گذشته ناشی می شود و جود آن تنها از طریق وقوع یک یا چند رویداد نا مشخص اتی که به طور کامل در کنترل واحد تجاری نیست، تایید خواهد شد یا تعهدی فعلی است که از رویداد های گذشته ناشی می شود اما به یکی از دلایل زیر شناسایی نمی شود.

1. خروج منافع اقتصادی برای تسویه تعهد محتمل نیست

2. مبلغ تعهد را نمی توان با قابلیت اتکای کافی اندازه گیری کرد.

سوالات تستی

1. کدام یک از موارد زیر تهاثر دارایی با بدهی است؟

- الف) کسر کردن تخفیفات نقدی خرید از مبلغ خرید
- ب) کسر کردن پیش پرداخت مالیات از بدهی مالیاتی
- ج) کسر کردن سود تضمین شده سنوات آتی از مبالغ بدهی
- د) کاهش ذخیره هزینه های پرداخت نشده در نتیجه پرداخت این هزینه ها

2. تمایز بین ارقام جاری و غیر جاری دارایی ها و بدهی ها اساساً مبتنی بر کدام مورد است؟

- الف) یک سال کامل
- ب) یک سال کامل یا یک دوره عادی چرخه عملیات هر کدام کوتاه تر است
- ج) یک دوره عادی چرخه عملیات
- د) یک سال کامل یا یک دوره عادی چرخه عملیات هر کدام طولانی تر است

3. یکی از حسابهای بانکی شرکت طاها 9000000 موجودی دارد، توسط یکی از سازمانهای دولتی بابت بدهی اعلام شده، مسدود شده است. شرکت به این بدهی اعتراض کرده است، با توجه به فرآیند طولانی رسیدگی، انتظار نمیرود تا پایان سال بعد از این حساب بانکی رفع مسدودی شود، مبلغ مذکور کدام یک از سرفصلهای ترازنامه منعکس میشود؟

الف) بدهی مربوط به صورت کاهنده

ب) موجودی نقد

ج) سایر داراییها

د) سرمایه گذاری بلندمدت بانکی

4. بخش مستهلک نشده هزینه تاسیس و قبل بهره برداری جز کدام یک از ارقام زیر است ؟

الف) دارایی جاری

ب) هزینه تحقق نیافته

ج) درآمد انتقالی

د) هزینه دوره

5. کدام مورد از منابع پول نقد است ؟

الف) کاهش موجودی کالا

ب) پرداخت سود سهام

ج) باز خرید اوراق قرضه

د) خرید سهام

6. مانده حساب حقیق پرداختی میسسه اراد در ابتدا و پایان دوره 750000 و 230000 و حقیق پرداختی- به کارکنان در همین سال به مبلغ 11000000 بوده است اگر شرکت مبلغ 500000 آن را به صورت مساعده پرداخت کرده باشد هزینه حقوق را بدست آورید.¹

الف) 9980000

ب) 11520000

ج) 12020000

د) 11020000

---

¹ - نرگس فعال نظری

پاسخ سوالات تستی

1. گزینه « ب » _ کسر کردن پیش پرداخت مالیات از بدهی مالیاتی نوعی تهاتر دارایی با بدهی است لازم به ذکر است دارایی ها و بدهی ها نباید با یکدیگر تهاتر شوند مگر اینکه تهاتر آنها طبق استاندارد های حسابداری الزامی یا مجاز میباشد.
2. گزینه « د » _ تمایز بین اقلام جاری و غیر جاری اساسا مبتنی بر یکسال از تاریخ ترازنامه یا یک چرخه عملیاتی معمول واحد تجاری، هر کدام طولانی تر است، میباشد.
3. گزینه « ج » _ این وجوه که جهت استفاده در عملیات جاری واحد تجاری در اختیار نمییاشد، در سرفصل سایر داراییها طبقه بندی میشود.
4. گزینه « د »
5. گزینه « الف »
6. گزینه « الف »

مسئله 1: موجودی های شرکت خزایی به صورت زیر است :

موجودی نقد 195000 - سرمایه گذاری ها 262000 - ح دریافتی 191000 - موجودی کالا 137000 - دارایی ثابت مشهود 475000 - سایر دارایی های غیر جاری 140000 ح پرداختی 188000 - سایر بدهی های جاری 100000 تسهیلات مالی دریافتی 205000 ذ مزایای پایان خدمت کارکنان 67000 - سرمایه 420000 - اندوخته قانونی 45000 سود انباشته 390000 -

سایر اطلاعات به شرح زیر است : (1) موجودی نقد شامل 70000 ریال موجودی مشدود شده است توسط امور مالیاتی (2) دارایی ثابت مشهود شامل 120000 بهای تمام شده یک قطعه زمین است که به قصد فروش در سال آتی نگهداری شده است (3) سرمایه گذاری ها شامل مبلغ 130000 سرمایه گذاری در سهام یکی از عرضه کنندگان مهم مواد اولیه شرکت میباشد که به منظور اعمال نفوذ و عضویت در شرکت مذکور خریداری شده است (4) سایر بدهی های جاری شامل مبلغ 30000 اضافه برداشت بانکی از یکی از بانکهای خارجی

جواب :

ترازنامه

شرکت خزایی

منتهی به 29/12/1392

188000	ح پرداختی	125000	موجودی نقد
30000	اضافه برداشت بانکی	132000	سرمایه گذاری کوتاه مدت
65000	سایر بدهی های جاری	191000	ح دریافتی
283000	جمع دارایی جاری	137000	موجودی کالا
	بدهی غیر جاری :	585000	جمع دارایی جاری
200000	تسهیلات مالی دریافتی		دارایی غیر جاری :
67000	ذ مزایای کارکنان	355000	دارایی ثابت مشهود
267000	جمع بدهی غیر جاری	130000	سرمایه گذاری بلندمدت
	حقوق صاحبان سهام :	120000	زمین نگهداری بری فروش
420000	سرمایه	210000	سایر دارایی غیر جاری
40000	اندوخته	815000	جمع دارایی غیر جاری
390000	سود انباشته		
850000	جمع حقوق صاحبان		
1400000	جمع بدهی و سرمایه	1400000	جمع کل دارایی ها

مسئله 2: تراز آزمایشی شرکت شماران سیستم در پایان سال مالی ۱۳۷۰ به شرح زیر است.

شرکت شماران سیستم

تراز آزمایشی اصلاح شده

۱۳۷۰/۱۲/۲۹

	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	وجوه نقد
	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	حساب دریافتی
	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	اسناد دریافتی
	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	موجودی کالا
	۳,۵۰۰,۰۰۰	تجهیزات
۲,۰۰۰,۰۰۰		ح پرداختی
۱,۰۰۰,۰۰۰		ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
۵۰,۰۰۰,۰۰۰		سهام عادی
۱۰,۰۰۰,۰۰۰		صرف سهام
۵۰۰,۰۰۰		سود انباشته
۳۰۰,۰۰۰		سود تسعیر ارز واحد خارجی
۷,۷۰۰,۰۰۰		فروش
	۱,۵۰۰,۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات
	۳,۰۰۰,۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته
	۱۱۰,۰۰۰	هزینه اداری تشکیلاتی
	۸۵۰,۰۰۰	هزینه توزیع و فروش
	۴۰,۰۰۰	درآمد غیر عملیاتی
۲۰۰,۰۰۰		زیان ناشی از اتش سوزی انبار
۷۱,۷۰۰,۰۰۰	۷۱,۷۰۰,۰۰۰	

+ هیئت مدیره موظف کرده است که ۷٪ از سود سال جاری جهت تقسیم در نظر گرفته شود.

مطلوبست:

- ۱) تهیه صورت سود و زیان برای سال ۱۳۷۰
- ۲) تهیه صورت گردش حساب سود انباشته برای سال ۱۳۷۰
- ۳) تهیه صورت سود و زیان جامع برای سال ۱۳۷۰
- ۴) تهیه ترازنامه به تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۷۰

صورت سود و زیان

۷,۷۰۰,۰۰۰ - ۱۵۰۰,۰۰۰ →	۶,۲۰۰,۰۰۰	فروش خالص
	<u>۳,۰۰۰,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته
	۳,۲۰۰,۰۰۰	سود ناخالص
۱۱۰,۰۰۰ + ۸۵۰,۰۰۰ →	<u>(۹۶۰,۰۰۰)</u>	هزینه عملیاتی
	۲,۲۴۰,۰۰۰	سود خالص
		درآمد غیر عملیاتی ۲۰۰,۰۰۰
	<u>۱۶۰,۰۰۰</u>	هزینه غیر عملیاتی (۴۰,۰۰۰)
	۲,۴۰۰,۰۰۰	سود قبل از کسر مالیات
	<u>(۴۲۵,۰۰۰)</u>	مالیات
	۱,۹۷۵,۰۰۰	سود قبل از اقلام متوقف شده
		زیان ناشی از ائتس سوزی انبار (۷۰۰,۰۰۰)
		اثر مالیاتی ۱۷۵,۰۰۰
	<u>۱,۴۵۰,۰۰۰</u>	سود عملیاتی

صورت سود و زیان جامع

۱,۴۵۰,۰۰۰	سود خالص
<u>۳۰۰,۰۰۰</u>	سود تسعیر ارز واحد خارجی
۱,۷۵۰,۰۰۰	سود جامع دوره مالی
<u>۰</u>	تعدیلات سنواتی
<u>۱,۷۵۰,۰۰۰</u>	سود جامع از دوره قبلی

گردش سود انباشته

۱,۴۵۰,۰۰۰	سود خالص
	سود انباشته ۱/۱ ۵۰۰,۰۰۰
<u>۵۰۰,۰۰۰</u>	سود انباشته تعدیل شده
۱,۹۵۰,۰۰۰	سود قابل تخصیص
<u>(۵۲,۵۰۰)</u>	سود تصویب شده
<u>۱,۸۹۷,۵۰۰</u>	سود انباشته پایان دوره

شرکت شماران سیستم

ترازنامه

منتهی به تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۲۹

بدهی جاری:		دارایی جاری:	
۲۰۰۰,۰۰۰	ح پرداختی	۱۵۰۰۰,۰۰۰	وجه نقد
۵۲,۵۰۰	سود سهام پرداختی	۱۲۰۰۰,۰۰۰	ح دریافتی
۲۵۰,۰۰۰	ذخیره مالیات	۱۰,۰۰۰,۰۰	اسناد دریافتی
		۲۵,۰۰۰,۰۰۰	موجودی کالا
بدهی غیرجاری:		دارایی غیرجاری:	
۱۰۰۰,۰۰۰	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان		تجهیزات
۵۰,۰۰۰,۰۰۰	سهام عادی	۳,۵۰۰,۰۰۰	
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	صرف سهام		
۱,۸۹۷,۵۰۰	سود انباشته		
۳۰۰,۰۰۰	سود تسعیر ارز واحد خارجی		
<u>۶۵,۵۰۰,۰۰۰</u>		<u>۶۵,۵۰۰,۰۰۰</u>	

مسئله 3 2. برآز آزمایشی اصلاح شده شرکت دولتی سهند در پایان اسفند ماه ۹۵ به شرح زیر است :

بستانکار	بدهکار	
7,000,000		فروش
	3,700,000	بهای کالای فروش رفته
	500,000	هزینه عمومی و اداری
	300,000	هزینه تضمین شده تسهیلات دریافتی
	1,800,000	زیان ناشی از وقوع زلزله
2,000,000		درآمد حاصل از سرمایه گذاری
	200,000	تعدیلات سنواتی
500,000		مازاد تجدید ارزیابی دارایی ثابت نامشهود
2,000,000		سود انباشته
600,000		اندوخته قانونی
400,000		اندوخته احتیاطی
250,000		اندوخته تسعیر ارز
	675,000	زیان تحقق نیافته سرمایه گذاری
	4,925,000	وجوه نقد
	3,000,000	سرمایه گذاری کوتاه مدت
	2,500,000	حسابهای دریافتی
	2,100,000	موجودی مواد و کالا
	1,200,000	پیش پرداخت هزینه
	2,400,000	دارایی غیر جاری نگهداری شده برای فروش
	3,500,000	ماشین آلات
	4,000,000	سرقطی
	700,000	پیش پرداخت بلندمدت اجاره
2,700,000		حسابها و اسناد پرداختی تجاری
250,000		پیش دریافت
500,000		ذخیره مالیات
3,000,000		تسهیلات دریافتی کوتاه مدت
4,750,000		تسهیلات دریافتی بلندمدت
700,000		ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
600,000		استهلاک انباشته ماشین آلات
250,000		ذخیره م. م.
6,000,000		سرمایه
31,500,000	31,500,000	

بافرض اینکه نرخ مالیات ۲۵٪ ، اندوخته قانونی ۵٪ ، اندوخته احتیاطی ۵٪ و سود تقسیمی ۴۰٪ سود خالص
مطلوبست :

تهیه صورت سود و زیان ، تنظیم گردش حساب سود انباشته و تهیه صورت سود و زیان جامع برای سال ۹۵

تهیه ترازنامه به تاریخ ۲۹ اسفند ۹۵

شرکت سپند

صورت سود و زیان

برای سال منتهی به 13X5

7,000,000		فروش خالص
<u>-3,700,000</u>		بهای کالای فروش رفته
3,300,000		سود ناخالص
<u>-500,000</u>		هزینه عمومی و اداری
2,800,000		سود عملیاتی
		درآمدها و هزینه های غیر عملیاتی
	2,000,000	درآمد حاصل از سرمایه گذاری
<u>1,700,000</u>	<u>-300,000</u>	هزینه سود تضمین شده تسهیلات مالی دریافتی
4,500,000		سود عملیات در حال تداوم قبل از عملیات
<u>-1,125,000</u>		مالیات
3,375,000		سود خالص قبل از کسر اقلام متوقف شده
	-1,800,000	زیان ناشی از وقوع زلزله
<u>-1,350,000</u>	<u>450,000</u>	اثر مالیاتی
<u>2,025,000</u>		سود خالص

گردش صورت سود (زیان) انباشته

2,025,000		سود خالص دوره
	2,000,000	سود انباشته 1/1
	-200,000	تعدیلات سنواتی
	<u>-810,000</u>	سود تصویب شده
<u>990,000</u>		سود انباشته تعدیل شده ابتدای سال
3,015,000		سود قابل تخصیص
		اندوخته قانونی
<u>-151,000</u>		اندوخته احتیاطی
<u>2,864,000</u>		سود انباشته پایان دوره

شرکت سپند
صورت سود و زیان جامع
برای سال منتهی به 13X5

2,025,000	سود خالص دوره
500,000	مازاد تجدید ارزیابی دارایی ثابت نامشهود
-675,000	زیان تحقق دیافته سرمایه گذاری های بلندمدت
-250,000	انداخته تسعیر ارز
1,600,000	سود جامع دوره مالی
-200,000	تعدیلات سنوائی
1,400,000	سود جامع از دوره گزارشگری قبلی

شرکت سپند
ترازنامه

برای تاریخ منتهی 13X5/12/29

	دارایی ها		بدهی ها و حقوق صاحبان سهام
	دارایی های جاری:		بدهی های جاری :
	وجوه نقد	4,925,000	حسابها و اسناد پرداختی تجاری
	سرمایه گذاری کوتاه مدت	3,000,000	پیش دریافت
	حسابهای دریافتی	2,500,000	ذخیره مالیات
	ذخیره هم	-250,000	سود سهام پرداختی
	خالص حساب های دریافتی	2,250,000	تسهیلات مالی دریافتی کوتاه مدت
	موجودی مواد و کالا	2,100,000	جمع بدهی های جاری
	پیش پرداخت هزینه	1,200,000	بدهی های غیر جاری :
	دارایی غیر جاری نگهداری شده برای فروش	2,400,000	تسهیلات مالی دریافتی بلند مدت
	جمع دارایی های جاری	15,875,000	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
	دارایی های غیر جاری :		جمع بدهی های غیر جاری
	ماشین آلات	3,500,000	حقوق صاحبان سهام :
	استهلاک انباشته ماشین آلات	-600,000	سرمایه
	ارزش دفتری ماشین آلات	2,900,000	انداخته قانونی
	سرقلمی	4,000,000	انداخته احتیاطی
	سایر دارایی ها	700,000	سود و زیان انباشته
	جمع دارایی های غیر جاری	7,600,000	انداخته تسعیر ارز
			مازاد تجدید ارزیابی دارایی ثابت نامشهود
			جمع حقوق صاحبان سهام
	جمع دارایی ها	23,475,000	جمع بدهی ها و حقوق صاحبان سهام
			23,475,000